

ÖĞRENCİLERİN SOSYAL VE EKONOMİK YAŞAMLARINA DERSHANELERİN ETKİSİ

Yrd. Doç. Dr. Şenay Sezgin Nartgün
AİBÜ; Eğitim Fakültesi EBB
szbn@yahoo.com

Öğretmen Üstün Altundağ
Mudurnu Çok Programlı Lisesi
kartal_ustun@hotmail.com

Doç. Dr. Raşit Özen
AİBÜ; Eğitim Fakültesi EBB
rasitozen@yahoo.com

Abstract

The aim of this study is to investigate students' and teachers' opinions about the effects of private courses upon their social and economic lives. In line with the aim of the present study, the following questions were answered in the study: (1) what are the opinions of students about the effects of private courses on their lives? (2) what are the opinions of students about the cost of students on attending to private courses upon family budget? (3) what are the opinions of primary school teachers about their students' attendance to private courses?. The study was designed as a survey study and it was a descriptive study. In the study, both quantitative and qualitative data collection instruments were used. One hundred and fifty high school students in Mudurnu and eight high school teachers in the fall semester of 2010 – 2011 academic year formed the study group of the study. For the first two questions a questionnaire and for the third question semi-structured interview form were used. Some of the findings of the present study obtained are : Students think that attendance to private courses does not have negative effects upon their social lives, is not an advantage to who do very nicely financially, is not a burden to family budget. Meanwhile teachers stated that they do not prepare their students to the exams as they have to follow the school curriculum and as the consequence of this students attend to private courses.

Key Words: Private course, Social life, Economic life.

GİRİŞ

Dünyadaki diğer ülkeler gibi Türkiye'de de yükseköğretim, belirli meslek alanlarına girebilmek, toplumsal statü sahibi olmak ve bireysel olarak kendini gerçekleştirmek, kendini gerçekleştiren donanım kazanmak için gerekli görülmektedir. Eğitim olanaklarından yararlanma oranının son derecede sınırlı olduğu Türkiye'de lise son sınıfa kadar gelebilen öğrencileri üniversite kapısında zorlu bir sınav beklemektedir. Çünkü hali hazırda üniversiteler tüm lise mezunlarını (iki milyona yakın aday) kabul edecek kapasitede değildir (Gök, 2005). Bu nedenle ülkemizde Öğrenci Seçme Sınavı, tüm öğrencilerin ve onların velilerinin hayatında önemli bir yere sahiptir. Doğal olarak bir öğrencinin geleceğini belirleyecek olan bu sınavın hazırlık aşaması da önemlidir. Öğrenciler sınava hazırlık aşamasında hazırlandığı kurum tarafından ne kadar ciddi ve disiplinli olarak yetiştirilirse ve kurum tarafından yapılan sınavlara ne kadar çok katılırsa o kadar başarılı olmaktadır. Öğrencilerin sınavda başarılı olması için gireceği sınavın kurallarını iyi bilmesi, sınav heyecanını yenmesi, sınavla ilgili bilgi eksikliklerini tamamlaması ön şarttır (Morgil, Yılmaz ve Geban, 2001).

Yüksek öğretimdeki mevcut kontenjanların yetersizliği, iyi bir üniversite ve bölüm kazanma isteği, iş sahibi olabilmek için yüksek öğretimin dışındaki alternatiflerin azlığı ve üniversiteye giriş sınavının özel bir hazırlanma gerektirmesi gibi nedenler, adına ülkemizde "dershane", İngilizce literatürde "cram school", Brezilya'da "cursinhos", Tayvan'da "Buxiban" vb. denilen özel öğretim kurumlarının doğmasına ve ülkenin her tarafına yayılmasına neden olmuştur (Baştürk ve Doğan, 2010). Ancak bu kurumlar özel oldukları ve kar amaçlı

kuruldukları için maliyetlerinin öğrenci ve aileleri tarafından karşılanmak zorundadır. Bu sebeptir ki aileler ve öğrenciler üniversiteye hazırlanma sürecinde hem okula devam etmeleri hem de dersanelere gitmeyi tercih ettikleri için hem maddi hem de manevi boyutta etkilemektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, öğrencilerin sosyal ve ekonomik yaşamlarına dersanelerin etkisine ilişkin öğrencilerin ve öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Dershanenin öğrencilerin yaşamına etkisine ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?
2. Dershaneye devam eden öğrencinin maliyetinin aile ekonomisine etkisine ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?
3. İlköğretim okulu öğretmenlerinin öğrencilerin dershaneye devam etmelerine ilişkin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

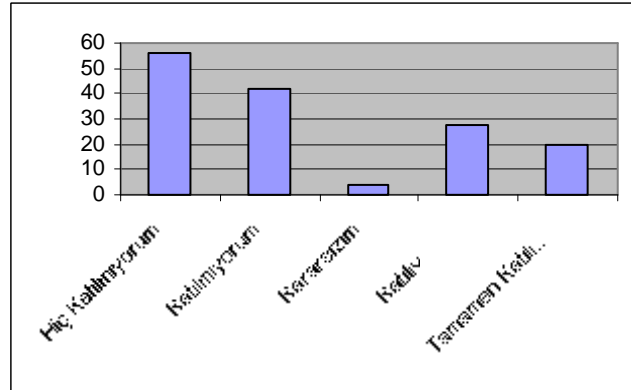
Çalışma tarama modelinde olup betimsel bir araştırmadır. Araştırma da hem nicel hem de nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. İlk iki araştırma sorusu için araştırmacılar tarafından geliştirilmiş, geçerliliği ve güvenilirliği yapılmış bir anket, üçüncü araştırma sorusu için yarı - yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Anketin kapsam geçerliliği için alan uzmanı 5 öğretim üyesinin görüşleri ve ilgili literatür doğrultusunda anket soruları düzenlenmiştir. İlköğretim 8'inci sınıf öğrencilerinden oluşan 15 kişilik bir grubu da pilot uygulama yapılarak soruların anlaşılabilirliği test edilmiştir. Soruların anlaşılır olduğu görüldükten sonra esas uygulamaya geçilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu için ilgili literatür tekrar incelenmiş 6 soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Mudurnu'da ortaöğretime devam eden 357 ortaöğretim öğrencisi ve 27 ortaöğretim öğretmeni ve çalışma grubunu ise 150 öğrenci ve 8 ortaöğretim okulu öğretmeni oluşturmaktadır. Verilerin analizinde ilk iki alt problem için frekans ve yüzde, üçüncü alt problem için içerik analizi yapılmıştır.

BULGULAR

Dershanenin öğrencilerin yaşamına etkisine ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?

Tablo 1: Dershaneye giden öğrencilerin okula karşı ilgisi azalır

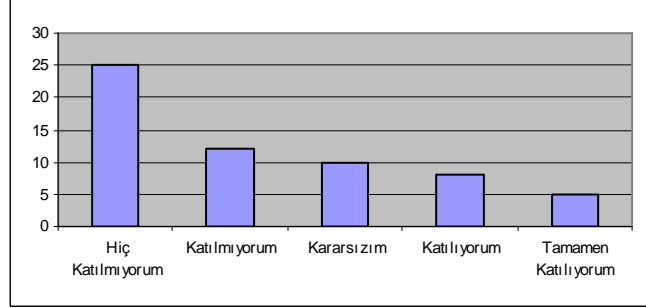
Soru 1.	n	%
Hiç Katılmıyorum	56	37.3
Katılmıyorum	42	28
Kararsızım	4	2.6
Katılıyorum	28	18.6
Tamamen Katılıyorum	20	13.3
TOPLAM	150	100

Tablo 1 incelendiğinde "Dershaneye giden öğrencilerin okula karşı ilgisi azalır" görüşüne öğrencilerin %65,3'ü katılmamakta, %32'si katılmakta ve %2,6'sı kararsız kalmaktadır.

Tablo 2: Dershaneye giden öğrenciler, dershaneye gitmeyen öğrencilere göre sosyal yaşamdan daha çok uzaklaşmaktadır.

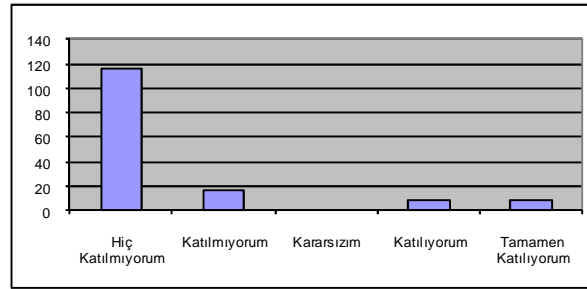
Soru 2.	n	%
Hiç Katılmıyorum	27	18
Katılmıyorum	39	26
Kararsızım	2	1.3
Katılıyorum	52	34.6
Tamamen Katılıyorum	30	20
TOPLAM	150	100

Tablo 2'ye göre "Dershaneye giden öğrenciler, dershaneye gitmeyen öğrencilere göre sosyal yaşamdan daha çok uzaklaşmaktadır" görüşüne öğrencilerin %44'ü katılmamakta, %54,6'sı katılmakta ve %1,3'ü kararsız kalmaktadır.

Tablo 3: Dershaneye giden öğrencinin ailesiyle olan ilişkisi zayıflar.

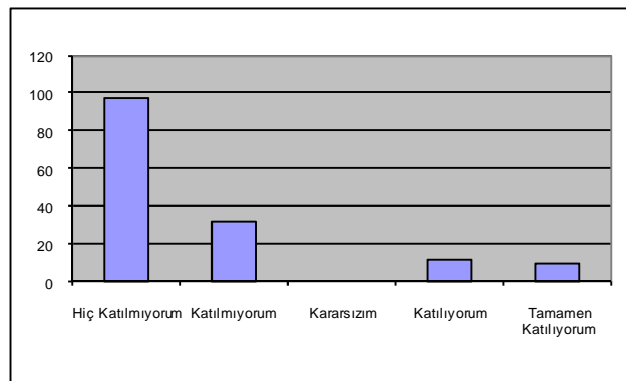
Soru 3.	n	%
Hiç Katılmıyorum	116	77.3
Katılmıyorum	17	11.3
Kararsızım	0	0
Katılıyorum	8	5.3
Tamamen Katılıyorum	9	6
TOPLAM	150	100

Tablo 3'e göre "Dershaneye giden öğrencinin ailesiyle olan ilişkisi zayıflar" görüşüne öğrencilerin %88,6'sı katılmamakta, %11,3'ü katılmaktadır.

Tablo 4: Dershaneye giden öğrencinin arkadaşları ile olan ilişkileri zayıflar.

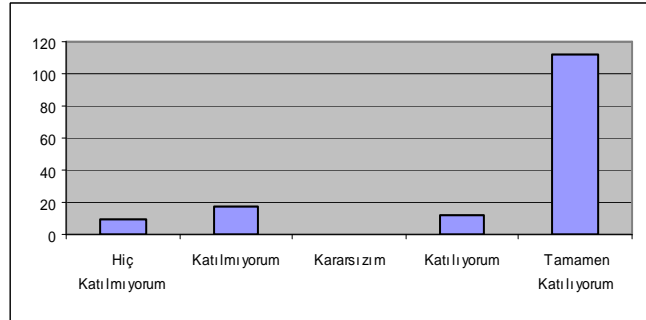
Soru 4.	n	%
Hiç Katılmıyorum	97	64.6
Katılmıyorum	32	21.3
Kararsızım	0	0
Katılıyorum	12	8
Tamamen Katılıyorum	9	6
TOPLAM	150	100

Tablo 4'e göre "Dershaneye giden öğrencinin arkadaşları ile olan ilişkileri zayıflar" görüşüne öğrencilerin %86'sı katılmamakta, %14'ü katılmaktadır.

Tablo 5: Çocukların yaşadıkları liselere giriş sınavı kaygısı diğer aile bireylerine de yansır

Soru 5.	n	%
Hiç Katılmıyorum	9	6
Katılmıyorum	17	11.3
Kararsızım	0	0
Katılıyorum	12	8
Tamamen Katılıyorum	112	74.6
TOPLAM	150	100

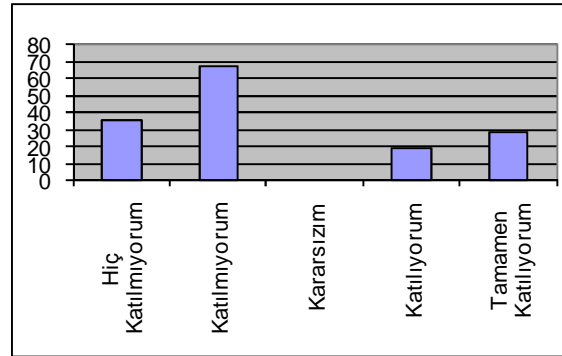

Tablo 5'e göre "Çocukların yaşadıkları liselere giriş sınavı kaygısı diğer aile bireylerine de yansır" görüşüne öğrencilerin %17,3'ü katılmamakta, %82,6'sı katılmaktadır.

2. Dershaneye devam eden öğrencinin maliyetinin aile ekonomisine etkisine ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?

Tablo 6: Dershanelerin olmaması durumunda öğrenciler özel derse yönelecektir.

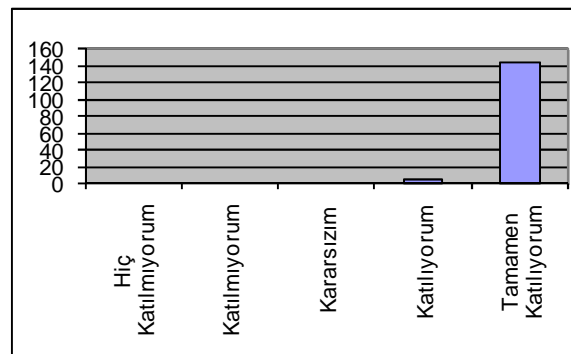
Soru 6.	n	%
Hiç Katılmıyorum	35	23.3
Katılmıyorum	68	45.3
Kararsızım	0	0
Katılıyorum	19	12.6
Tamamen Katılıyorum	28	18.6
TOPLAM	150	100

Tablo 6'ya göre "Dershanelerin olmaması durumunda öğrenciler özel derse yönelecektir" görüşüne öğrencilerin %68,6'sı katılmamakta, %31,3'ü katılmaktadır.

Tablo 7: Dershaneler ekonomik durumu iyi olan öğrencilere avantaj sağlar.

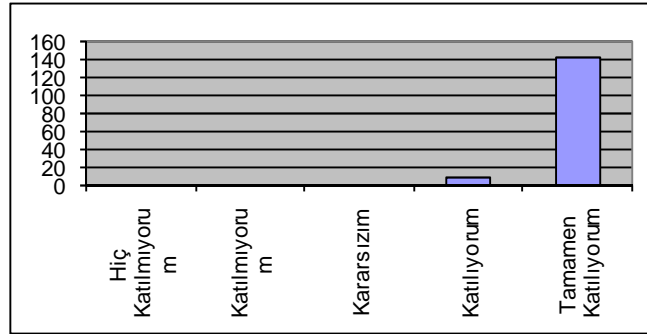
Soru7.	n	%
Hiç Katılmıyorum	0	0
Katılmıyorum	0	0
Kararsızım	0	0
Katılıyorum	6	4
Tamamen Katılıyorum	144	96
TOPLAM	150	100

Tablo 7'ye göre "Dershaneler ekonomik durumu iyi olan öğrencilere avantaj sağlar" görüşüne öğrencilerin %100'ü katılmaktadır. Burada görüldüğü gibi eğitim sistemimiz paralı eğitime dönüşmüş durumdadır.

Tablo 8: Dershanelere ödenen ücretler aile bütçesi üzerinde önemli bir yüküdür.

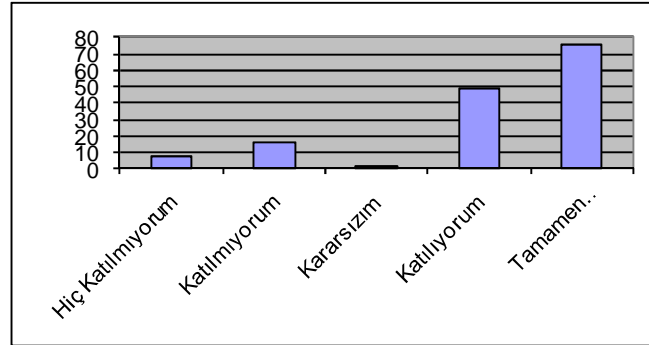
Soru 8.	n	%
Hiç Katılmıyorum	0	0
Katılmıyorum	0	0
Kararsızım	0	0
Katılıyorum	8	5.3
Tamamen Katılıyorum	142	94.6
TOPLAM	150	100

Tablo 8'e göre "Dershanelere ödenen ücretler aile bütçesi üzerinde önemli bir yüküdür" görüşüne öğrencilerin %100'ü katılmaktadır.

Tablo 9: Ekonomik durumu iyi olursa bütün öğrenciler dershaneye gider.

Soru 9.	n	%
Hiç Katılmıyorum	7	4.6
Katılmıyorum	16	10.6
Kararsızım	2	1.3
Katılıyorum	49	32.6
Tamamen Katılıyorum	76	50.6
TOPLAM	150	100

Tablo 9'a göre "Ekonomik durumu iyi olursa bütün öğrenciler dershaneye gider" görüşüne öğrencilerin %15,3'si katılmamakta, %83,3'si katılmakta ve %1,3'ü kararsız kalmaktadır.

3. İlköğretim okulu öğretmenlerinin öğrencilerin dershaneye devam etmelerine ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırmaya katılan öğretmenler genel olarak dershanelere olumlu bir bakış açısı sergilemekle birlikte önemli olanın öğrencinin bireysel öğrenme farklılıklarının göz önünde bulundurulması ve sağlıklı bir okul eğitim-öğretim sürecinde bulunmasının sağlanması gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır.

Araştırmaya katılan öğretmenler öğrencilerin, merkezi sınavların sayı ve öneminin artması, devlet okulları arasındaki nicelik ve nitelik farkının artması, yarışan öğrenci sayısındaki hızlı artış, okul kontenjanlarının yetersiz olması, nitelikli istihdam sağlayan mesleklerde daralma olması gibi sebeplerden dolayı dershaneye gittiklerini ifade etmektedirler (n=8). Baştürk ve Doğan (2010) lise öğretmenleri ile yaptıkları çalışmada da öğretmenler dershaneleri, lise giriş sınavlarına hazırlık yapma amacıyla gidilen, öğrencilerin test tekniğini kazanmalarını sağlayan, lise öğretiminden kaynaklanan eksiklerini telafi eden kurumlar olarak tanımlamaktadırlar. Ayrıca Dağlı (2006) ve Doğan (2002) üniversiteye girişin her yıl daha da zorlaşmasını, yüksek puanın sınavda tek bir ölçüt haline gelmesini ve bunu sağlamanın, sınavla ilgili herkesi yakından ilgilendirmesi, okulların öğrencileri yeterince yetiştirememesi gibi nedenlerden dolayı dershanelerin önem kazandığını belirtmektedir.

Ayrıca öğretmenlerin tamamı MEB'e bağlı ortaöğretim okullarının Bakanlığın vermiş olduğu ve zorunlu tuttuğu müfredatı yilsonuna kadar yetiştirme mecburiyetinde olduklarını bu nedenle öğrencilerini ne sınav psikolojisine sokabildiklerini ne de test tekniğine yönelik çalışmalar yaptırabildiklerini ifade etmektedirler. Diğer yandan da dershanelerin sınavı kazanmak için tek başlarına yeterli olmadıklarını, öğrencinin okul derslerini iyi takip etmesinin, azminin, inancının ve çabasının olması gerektiğini de belirtmektedirler (n=8). Katılımcılar, öğrencilerin bireysel farklılıklarından kaynaklanan sebeplerle öğrenme stillerinin de farklılık gösterdiğini, bu sebeple de öğrencilerin okulun ve dershanelerin yanında özel derslere de yöneldiklerini belirtmektedirler. Özmen

(2005) çalışmasında dershanelerin öğretim sürecinde öğrencilere kalıcı bilgi kazandırma konusunda yeterli olmadığı ve problemlere geçici çözüm yolları oluşturdukları ile ilgili çevreler tarafından belirtildiği halde, ülkemizde özellikle ortaöğretim düzeyindeki pek çok öğrencinin dershanelere gittiğini belirtmektedir.

Katılımcılar, ayrıca öğrencilerin dershaneye devam etme istek ve ihtiyaçlarını ortadan kaldırmak için neler yapabiliriz sorusuna: Eğitim sorunlarına bütüncül bakışın hâkim olması (n=5), kamu okulları arasındaki eşitsizliklerin azaltılması (n=7), merkezi sınavların örgün eğitimden tümüyle çıkarılması (n=2), eğitim politikalarının sorunun nedenlerini ortadan kaldırmaya yönelik yeniden düzenlenmesi (n=4) şeklinde önerilerle cevap vermişlerdir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Öğrencilerin sosyal ve ekonomik yaşamlarına dershanelerin etkisine ilişkin öğrencilerin ve öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesini amaçlayan bu araştırmaya ilişkin sonuçlar aşağıda verilmiştir.

Dershanenin öğrencilerin yaşamına etkisine ilişkin alt problemde elde edilen bulgular doğrultusunda öğrenciler, dershaneye giden öğrencilerin okula karşı ilgisinin azaldığını, dershaneye giden öğrencilerin, dershaneye gitmeyen öğrencilere göre sosyal yaşamdan daha çok uzaklaştığını, dershaneye giden öğrencinin ailesiyle ve arkadaşları ile olan ilişkilerinin zayıflamadığını, liselere giriş sınav kaygısını diğer aile bireylerine de yansıttıkları düşüncesine sahip oldukları bulunmuştur. Tansel ve Bircan (2004) Türkiye’de dershaneleri özel derslerin verildiği merkez olarak tanımlamaktadır. Bu merkezlerin sınıf boyutlarının daha küçük olduğunu, formal okullara göre sınıf materyallerinin daha iyi ve öğrenci – öğretmen etkileşimleri ile iletişimlerinin daha gelişmiş olduğunu belirtmektedirler. Ayrıca bu çalışma da öğrencilerin bu tür dershane ortamlarında daha fazla sosyalleştikleri bulunmuştur. Bu açıdan incelendiğinde Tansel ve Bircan’ın (2004) sonuçlarıyla bu çalışmadan elde edilen sonuçların benzerlik gösterdiği görülmüştür.

Dershaneye devam eden öğrencinin maliyetinin aile ekonomisine etkisine ilişkin alt problemde elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin, dershanelerin olmaması durumunda öğrenciler özel derse yönelmeyi düşünmedikleri, dershanelerin ekonomik durumu iyi olan öğrencilere avantaj sağladığını, dershanelere ödenen ücretlerin aile bütçesi üzerinde önemli bir yük oluşturduğu, ekonomik durumu iyi olursa bütün öğrencilerin dershaneye gidebileceğine ilişkin kanıların olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda Tansel ve Bircan (2005) ebeveynlerin eğitim düzeylerinin ve ailenin gelir düzeyinin bireylerin özel ders almaları olasılığını arttırdığını belirtmekte iken Köse (1999) de çalışmasında ailelerin ekonomik güçleri doğrultusunda çocuklarını dershaneye gönderme eğiliminde ve çabasında olduğunu belirtmektedir. Yapılan çalışmanın sonuçlarından farklı olarak, Dayıoğlu ve Türüt-Aşık (2007) dershaneler için harcanması gereken para miktarının çok olduğunu bu nedenle orta ve düşük gelir düzeyinden gelen öğrencilerin bu dershanelere gitmelerinin ve prestijli okullara girmelerinin oldukça zayıf bir ihtimal olduğunu belirtmektedirler. Ocak, Akgül ve Yıldız (2010) çalışmalarında öğrencinin sosyal düzeyinin ve velisinin öğrencinin eğitime gösterdiği ilginin de öğrencilerin sınav sistemine ilişkin görüşlerini etkilediğini göstermektedir. Aynı zamanda ilde olan öğrencilerin sınavlara karşı görüşlerinin, diğer yerlerdeki öğrencilere göre daha olumlu olduğu sonucu da ortaya çıkmıştır. Bu durumun da yine sosyal çevrenin etkisini yansıttığı söylenebilir. Ayrıca velisi esnaf olan öğrencilerin görüşleri, velisi diğer meslek grubundaki öğrencilerin görüşlerinden daha olumlu olduğu söylenebilir. Bu çerçevede içerisinde bu çalışmadan elde edilen sonuçların Tansel ve Bircan (2005) ve Köse (1999)’nin sonuçlarıyla benzerlik göstermesine rağmen Dayıoğlu ve Türüt-Aşık (2007)’in sonuçları ile farklılık gösterdiğini söylemek mümkündür.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin öğrencilerin dershaneye devam etmelerine ilişkin alt problemde elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmaya katılan öğretmenlerin genel olarak dershanelere olumlu bir bakış açısı sergilemekle birlikte önemli olanın öğrencinin bireysel öğrenme farklılıklarının göz önünde bulundurulması ve sağlıklı bir okul eğitim-öğretim sürecinde bulunmasının sağlanması gerektiğini düşündükleri bulunmuştur. Bu çerçevede içerisinde Turan ve Alaz (2007) çalışmalarının sonucunda öğrencilerin dershanelere üniversite sınavına yönelik eğitim almak, üniversite sınavına hazırlanmak, derslerini takviye etmek amacıyla gittiklerini belirtmektedirler. Ayrıca Ayvaci ve Nas (2009) öğrencilerin dershaneye sınavlarda başarılı olabilmeye yönelik eğitim almak, hayatta kullanılabilir bilgiler edinmek, okuldaki derslerine takviye almak amaçları ile gittiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında Cenk (2005)’in yaptığı “Öğrencilerin Özel Dershanelere Gitme Nedenleri ile Özel

Dershanelerde Aldıkları Eğitime ilişkin Görüşleri” konulu araştırmada üniversite sınavına hazırlanan ve dershaneye giden öğrencilerin test tekniğini öğrenmek için dershaneye gitmeyi zorunluluk olarak gördükleri ayrıca özel dersanelerdeki rehberlik servislerinin kendilerine her türlü konuda yardım ettiklerini belirterek, lisedeki eğitime göre, dersanelerde verilen eğitimin daha “etkili” olduğunu düşündükleri bulunmuştur. Bu bağlamda Ayvacı ve Nas (2009), Cenk (2005) ve Turan ve Alaz’ın (2007) çalışmalarından elde ettikleri bulguların bu çalışma ile benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür.

Ayrıca, öğretmenler öğrencilerin, merkezi sınavların sayı ve öneminin, devlet okulları arasındaki nicelik ve nitelik farkının artması, yarışan öğrenci sayısındaki hızlı artış, okul kontenjanlarının yetersiz olması, nitelikli istihdam sağlayan mesleklerde daralma olması gibi sebeplerden dolayısıyla dershaneye gittiklerini ifade etmektedirler. Ayrıca öğretmenler MEB’liğine bağlı ortaöğretim okullarının Bakanlığın vermiş olduğu ve zorunlu tuttuğu müfredatı yılsonuna kadar yetiştirme mecburiyetinde olduklarını bu nedenle öğrencilerini ne sınav psikolojisine sokabildiklerini ne de test tekniğine yönelik çalışmalar yaptırabildiklerini ifade etmektedirler. Diğer yandan da dersanelerin sınavı kazanmak için tek başlarına yeterli olmadıklarını, öğrencinin okul derslerini iyi takip etmesinin, azminin, inancının ve çabasının olması gerektiğini de belirtmektedirler. Katılımcılar, öğrencilerin bireysel farklılıklarından kaynaklanan sebeplerle öğrenme stillerinin de farklılık gösterdiğini, bu sebeple de öğrencilerin okulun ve dershanenin yanında özel derslere de yöneldiklerini belirtmektedirler.

Tüm bu sonuçlar ışığında eğitim sistemi içerisinde eleme sınavları olduğu sürece öğrenci, veli ve öğretmen üçlüsünün dershaneyi sistemin dışında bırakmadıkları görülmektedir. Bu nedendir ki en kısa sürede eğitim politikalarının ve eleme sisteminin yeniden düzenlenmesine ihtiyaç vardır. Sistem bu şekilde devam ettiği sürece ekonomik eşitsizliğin oluşturduğu eğitim eşitsizliği görülmeye devam edecektir.

Bu sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilebilir:

1. İmkânlar dâhilinde derslerde kullanılan yöntem ve teknikler öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre çeşitlendirilmelidir.
2. Ekonomik gücü yeterli olmayan öğrenciler için ücretsiz etüt ve takviye kursları düzenlenmelidir.
3. En önemlisi okulda verilen eğitimin niteliği ve içeriği sınavlarla paralel olacak şekilde düzenlenmelidir.

WJEIS’s Note: This article was presented at International Conference on New Trends in Education and Their Implications - ICONTE, 27-29 April, 2011, Antalya-Turkey and was selected for publication for Volume 2 Number 1 of WJEIS 2011 by WJEIS Scientific Committee.

KAYNAKÇA

Ayvacı,H.Ş. ve Nas,S.E. (2009). Fen ve Teknoloji dersi konularının okulda ve dershanede işlenişleriyle ilgili durumların belirlenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 113-124.

Baştürk, S., Doğan, S. (2010). Lise öğretmenlerinin özel dersaneler hakkındaki görüşlerinin incelenmesi.*Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*.. 7(2), 135-157 Alıntılanma adresi: <http://www.insanbilimleri.com>. Alıntılanma tarihi: 01.03.2011

Cenk, E. (2005). *Öğrencilerin özel dersanelere gitme nedenleri ile özel dersanelerde aldıkları eğitime ilişkin görüşleri (Ankara İli Örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Dağlı (2006) *Özel dersanelere öğrenci gönderen velilerin dersaneler hakkındaki görüş ve beklentileri-Kahramanmaraş örneği*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.

Dayıoğlu,M. & Türüt-Aşık,S. (2007) Gender differences in academic performance in a large public university in Turkey.*Higher Education*, 53,2 55–277.

Doğan,O. (2002).*Türkiye’de özel dersaneler*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Üniversitesi, Muğla.

Gök, F. (2005). Üniversiteye girişte umut pazarı: Özel dershaneler. *Eğitim Bilim Toplum*, 102 – 109. Alıntılanma adresi: http://www.egitimbilimtoplum.com.tr/index.php/ebt/article/viewPDFInterstitial/95/_pdf Alıntılanma tarihi: 07.03.2011.

Köse, M. R. (1999). Üniversiteye Giriş ve Liselerimiz. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 51–60.

Morgil, İ., Yılmaz, A. & Geban, Ö. (2001). Özel dershanelerin üniversiteye girişte öğrenci başarılarına etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 89–96.

Ocak, G., Akgül, A. ve Yıldız, S.Ş. (2010). İlköğretim öğrencilerinin ortaöğretime geçiş sistemi'ne (oges) yönelik görüşleri (Afyonkarahisar örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 37–55.

Özmen, H. (2005). Ortaöğretim kurumlarının ve özel dershanelerin kimya öğretimine yönelik karşılaştırılması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 26 – 38.

Tansel, A. and Bircan, F. (May, 2004). Private tutoring expenditures in Turkey. *Turkish Economic Association Discussion Paper*, 2004/13. Alıntılanma adresi: <http://www.tek.org.tr/dosyalar/A-TANSEL-MAY-04.pdf> Alıntılanma tarihi: 07.03.2011.

Tansel, A. and Bircan, F. (May, 2005). Effect of private tutoring on university entrance examination performance in Turkey. *Discussion Paper Series IZA DP No. 1609*. Alıntılanma adresi: <http://ftp.iza.org/dp1609.pdf> Alıntılanma tarihi: 07.03.2011.

Turan, İ. ve Alaz, A. (2007). Özel dershanelerde coğrafya öğretiminin öğrenci görüşleri çerçevesinde değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 279–292.